

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Základní škola J. A. Komenského Lysá nad Labem,
okres Nymburk**

Komenského 1534, 289 22 Lysá nad Labem

Identifikátor školy: 600 051 005

Termín konání komplexní inspekce: 7. - 10. leden 2002

Čj.	034 11/02-5143
Signatura	kc6cv104

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola J. A. Komenského Lysá nad Labem, okres Nymburk, je úplnou školou pavilonového typu, kterou navštěvují ve školním roce 2001/2002 473 žáci ve 21 třídě. Získala status fakultní školy Matematicko-fyzikální fakulty UK Praha. Podle zřizovací listiny má postavení právnické osoby s příspěvkovou formou hospodaření. Pedagogický sbor tvoří 28 učitelů a 4 vychovatelky. Její součástí je dále školní družina s kapacitou 150 žáků. Škola žákům nabízí rozšířenou výuku matematiky a přírodovědných předmětů, tělesné a výtvarné výchovy, nadstandardní výčet mimoškolních aktivit i zapojení do různých projektů (viz další části zprávy). Výuka probíhá podle vzdělávacího programu *Základní škola*.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Týdenní hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu zvoleného vzdělávacího programu. Výuka českého jazyka je posilována dělením tříd (v jedné až ve čtyřech hodinách) ve čtvrtém, pátém, osmém a devátém ročníku. Žáci se specifickými vývojovými poruchami učení pracují v těchto hodinách v menším počtu a pod vedením zkušených a proškolených vyučujících. Žáci osmého a devátého ročníku mají v nabídce volitelných předmětů zařazenu také literárně-dramatickou výchovu. Jednotlivé složky předmětu jsou vyučovány systematicky, každá část má v rozvrhu pevné místo, avšak prioritou s nejvyšší hodinovou dotací je výuka mluvnického učiva. Učitelky zpracovávají časově-tematické plány. Kontinuitu výuky dále zajišťují předmětová komise a dvě metodická sdružení. Kontrolou zápisů v třídních knihách školního roku 2000/2001 bylo zjištěno porušení osnov v pátém ročníku. Ve třech pátých třídách se vyučovalo učivo, které bylo schválenými úpravami a doplňky vzdělávacího programu přesunuto do vyššího ročníku (deklinace číslovek). Příprava na jednotlivé hodiny byla promyšlená po odborné stránce, avšak vzhledem k přípravě a využití audiovizuální techniky, pomůcek či informativní literatury měla citelně slabá místa. Plánování a příprava měly celkově průměrnou úroveň.

Personálně je výuka českého jazyka zabezpečena vyučujícími s odbornou i pedagogickou způsobilostí. Pouze v jedné páté třídě a dvou šestých třídách vyučují učitelky s nedokončeným vysokoškolským vzděláním. Všechny vyučující, až na dvě, prošly kurzem zabývajícím se nápravou specifických vývojových poruch učení. Materiální vybavení bylo ve sledovaných hodinách využíváno minimálně. Psychohygienické zásady byly dodržovány kromě zařazení českého jazyka v první třídě na pátou vyučovací jednotku. Na prvním stupni učitelky uplatňovaly pohybové aktivity, důsledně požadovaly správné držení těla při čtení a psaní, na druhém stupni střídaly činnosti, zařazovaly herní či soutěživé prvky. Podmínky výuky byly celkově průměrné.

Struktura jednotlivých hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Učitelky navazovaly na předchozí znalosti a dovednosti žáků, procvičovaly učivo, v některých hodinách probíhal nácvik nového. Činnostní a kooperativní styl práce byl však zaznamenán jen v dílčích částech velmi dobrých hodin. Ve většině sledovaných hodin převládala v aktivní činnosti dominantní pracovní i verbální role učitelek. Efektivita využití vyučovacího času byla limitována použitými formami a metodami práce. Převažoval frontální styl práce, sporadicky byla zařazována samostatná práce žáků. Vcelku promyšleně byla uplatňována ve většině hodin skupinová práce. Pozitivním jevem bylo - zhruba v jedné třetině sledovaných hodin - zařazení kvalitativně odlišné práce. Žáci mohli pracovat svým individuálním tempem. Všechny učitelky průběžně opravují žákovské sešity. Rezervy inspekce zjistila v provedení profesionálního zhodnocení

splnění cíle a práce žáků v závěru hodin. Organizace, formy a metody výuky mají průměrnou úroveň.

Vstupní motivace byla lépe využívána na prvním stupni, na druhém učitelky žáky obvykle seznámily s programem hodiny. Průběžnou motivaci tvořilo převážně pozitivní slovní hodnocení a povzbuzování, žákům byla také dána možnost opravy. V klasifikaci převažují známky z písemných mluvnických úkolů. Dokladují to zápisy v žákovských knížkách. Např. proti čtrnácti až osmnácti známám za pololetí z diktátů, pravopisných cvičení, testů apod. mají žáci obvykle dvě z literárních referátů a jednu či dvě ze slohu. Rozsah a účinnost motivace a hodnocení vykazovaly pozitivní a negativní zjištění téměř v rovnováze.

Atmosféra jednotlivých hodin byla pracovní, přátelská a ze strany učitelek vstřícná. S rezervami v důsledném dodržování pravidel chování a ve vyžadování správných pracovních návyků si musí poradit začínající a méně zkušené učitelky. Komunikace vyučujících byla vesměs kultivovaná, žáci slyšeli pěknou spisovnou češtinu. V mluvním projevu žáků se vyskytovala citelně slabá místa (jednoslovné odpovědi, nespisovné výrazy, neschopnost formulovat myšlenku). Oblast komunikace a interakce měla průměrnou úroveň.

Úroveň výuky českého jazyka byla průměrná.

Cizí jazyky

Ve škole se vyučuje třem cizím jazykům - anglickému, německému a ruskému (tomu pouze jako nepovinnému předmětu). Zájem o anglický jazyk je větší než o německý - např. ze 117 žáků 4. a 5. ročníku se německému jazyku věnuje jen 18 žáků. Aby zájemcům o tento jazyk bylo vyhověno, vyučuje se němčině způsobem typickým pro málotřídní školu - žáci obou ročníků jsou spojeni do jednoho oddělení. Ve dvou nejvyšších ročnících se ještě vyučuje konverzaci v anglickém jazyce, v 7. ročníku v německém jazyce - vše formou volitelného předmětu. Kromě toho ve škole pracují čtyři kroužky anglického jazyka a jeden německého. Časová dotace odpovídá zvolenému vzdělávacímu programu, rovněž členění učiva ve sledovaných hodinách bylo v souladu s osnovami i časově-tematickými plány. Garantem kontinuální výuky je především předmětová komise cizích jazyků. V obou západních jazycích jsou používány dva druhy učebnic. Plánování a příprava výuky jsou velmi dobré.

Výuku zajišťuje celkem osm vyučujících, z nichž jen dva splňují požadavek odborné a pedagogické způsobilosti. Všichni ostatní vyhovují podmínce pedagogické způsobilosti. Odbornou úroveň si zvyšují různými kurzy (organizovanými především školou) či studiem. Vedoucí osobností je učitel, jenž pracuje jako vedoucí předmětové komise cizích jazyků ve škole a současně je i okresním metodikem anglického jazyka. Ze dvou odborných pracoven pro výuku cizích jazyků vyhovuje jen pracovna anglického jazyka, sloužící i jako tzv. informační centrum. Disponuje mj. třemi počítači (při inspekci pracováno s jedním) a další audiovizuální technikou, mapami apod. Pracovna německého jazyka nevyhovuje jak svou velikostí, tak vybavením. Z audiovizuálních pomůcek byl nejčastěji (celkem pětkrát) zařazen magnetofon, jinak se pracovalo převážně s běžnými pomůckami jako jsou učebnice, sešity, doplňovací texty apod. Použití slovníků či cizojazyčných časopisů nebylo zaznamenáno. V hodině německého jazyka (téma Vídeň) chyběly základní pomůcky - především mapa a obrazový materiál. Systematičtější výuka na počítačích se teprve připravuje. Rozvrh hodin ve všech třídách odpovídá psychohygienickým požadavkům. Učebny nebyly vždy větrány, v pracovně německého jazyka neodpovídala vzdálenost prvních lavic od tabule hygienické normě. Relaxační činnost se vyskytovala v menší míře; nejvíce byla postrádána v hodinách německého jazyka, zařazených na pátou či šestou vyučovací hodinu. Podmínky výuky měly průměrnou úroveň.

Všech devět zhlédnutých hodin bylo dobře připravených. Střídání metod a forem práce vedlo

k pestrosti hodiny, resp. její stavby. Převažuje však frontální práce, chybí i častější individuální přístup k žákům, což efektivitu výuky snižuje. Po této stránce byly na kvalitativně vyšší úrovni hodiny anglického jazyka, v německém jazyku zaujala jen práce s odděleními v hodině 4. a 5. ročníku. Individuální práce s talentovanými či slabšími žáky, resp. se žáky se specifickými poruchami učení, je nezřetelná. V organizaci, formách a metodách výuky jsou negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Vyučující motivují především pochvalou, klasifikace známkou se objevila jen ve dvou hodinách. Kontrola žákovských knížek však ukázala jejich dostatečnou četnost. Vstupní motivace, tj. sdělení cíle hodiny a záměrů, se objevila v pěti hodinách. Závěrečné zhodnocení práce většinou chybělo (převážně z časových důvodů), rovněž tak vlastní sebehodnocení žáky samotnými. Stimulací jsou bezesporu zájezdy do Velké Británie či školní kola olympiád v obou cizích jazycích. Motivace a hodnocení mají průměrnou úroveň.

Dovednost a schopnost komunikovat a plynule hovořit v rámci běžných situací zvládá zatím málo žáků. Dobře si vedli žáci 6. a 9. ročníku v hodině anglického jazyka. Kladem byla snaha většiny vyučujících mluvit v maximální míře vyučovaným jazykem. Interakce a komunikace jsou hodnoceny průměrně.

Výuka obou cizích jazyků byla hodnocena jako průměrná, kvalitativně vyšší úroveň mělo vyučování anglického jazyka.

Dějepis a vlastivěda

Časová dotace i členění učiva do jednotlivých ročníků odpovídají učebnímu plánu. Porušení osnov nebylo zaznamenáno. Kontinuita výuky je zajištěna časově-tematickými plány učitelů a metodickými orgány. Dějepis je vyučován jen jednou učitelkou. Příprava na vyučování byla promyšlená, pouze v jednom případě nesla znaky improvizace. V plánování a přípravě výuky jsou negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Hospitace proběhly u tří vyučujících. Požadavku odborné a pedagogické způsobilosti nevyhovuje pouze učitel s vysokoškolským vzděláním nepedagogického směru. Dějepis se vyučuje ve standardně zařízené odborné pracovně, vlastivěda v kmenových učebnách, jež působily esteticky. Zatímco ve dvou hodinách dějepisu žáci pracovali s didaktickými pomůckami (nástěnnou mapou, atlasy, učebnicemi apod.), ve čtyřech hodinách vlastivědy byla názornost výuky slabá - při výkladu časových pásem např. chyběl globus apod. Zcela nevyužity zůstaly audiovizuální pomůcky či počítače. V psychohygieně výuky převládala pozitiva - ve většině hodin bylo větráno, relaxace byla zřetelná takřka ve všech hodinách, oba předměty jsou vhodně zařazeny do rozvrhu. Podmínky výuky jsou velmi dobré.

V použitých formách a metodách zaujaly jen dvě hodiny dějepisu (v 6. ročníku především referáty žáků, jež vznikly samostatným vyhledáváním informací z internetu; v 9. ročníku zase často používanou a diferencovanou samostatnou skupinovou práci žáků). V hodinách vlastivědy převládaly vesměs klasické vyučovací metody - výklad (především) či řízený rozhovor s žáky. Záporům byl malý (resp. žádný) podíl žáků na tvorbě zápisu, především však chyběla názornost ve výuce, zvláště v hodinách zeměpisného charakteru. Organizace, formy a metody měly průměrnou úroveň.

Úvod většiny hodin se vyznačoval vstupní motivací, závěrečné zhodnocení práce (s výjimkou dějepisu) buď zcela chybělo, nebo bylo vzhledem k časové tísní velmi stručné. Oklasifikování individuálních ústních výkonů či samostatné skupinové práce žáků (se zdůvodněním) použila pouze vyučující dějepisu. V hodinách vlastivědy se hodnotilo jen verbálně, pochvalou. Vztah mezi žáky a učiteli byl přátelský. Prostor pro vyjádření vlastního názoru byl dostatečný, komunikativní dovednosti dětí většinou jen průměrné či slabší. Občas nesprávně položená otázka nedávala žákům možnost k delší a souvislejší komunikaci. Nespisovná mluva žáků byla

tolerována. Motivace a hodnocení i interakce a komunikace vykazují negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Celkově měla výuka obou společenskovedních předmětů průměrnou úroveň.

Občanská a rodinná výchova

Týdenní hodinová dotace obou předmětů odpovídá učebnímu plánu. Časově-tematické plány byly zpracovány přesně dle doporučení vzdělávacího programu. Ani v jejich dílčích oblastech nebyl zaznamenán tvořivý přístup vyučujících. Příprava na jednotlivé hodiny byla po věcné stránce promyšlená, výklady a zápisy nepostrádaly systematičnost. Plánování a příprava měly průměrnou úroveň.

Personálně je výuka občanské výchovy zabezpečena učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí, rodinná výchova učitelem s vysokoškolským vzděláním nepedagogického směru. Personální zajištění rodinné výchovy negativně ovlivnilo výuku po metodické stránce. Audiovizuální technika, či jiné pomůcky nebyly v sledovaných hodinách využívány. Zázemí k výuce rodinné výchovy není, žáci mají pouze sešity. Psychohygienické zásady byly porušovány především jednotvárností a monotónním způsobem vyučování. Podmínky pro výuku rodinné výchovy obsahovaly citelně slabá místa, celkově byly průměrné.

Organizace, metody a formy práce závisely na předpokladech jednotlivých učitelů. Hodnocení této oblasti se pohybovalo ve škále vynikající až nevyhovující. Ve vynikající hodině převládala činnostní charakter výuky, žáci dostali prostor pro vyjádření svého názoru, vyvozovali závěry, aplikovali učivo. Vyučující vhodně uplatňovala kooperativní techniky učení. Průměrné hodiny byly metodicky postaveny na frontální práci. Nejběžnějším způsobem aktivizace byl řízený rozhovor. Způsob práce ovlivňovaly malé zkušenosti absolventek. V hodinách podprůměrných převažovala zprostředkující forma výuky, diktování poznámek, dominantní verbální i činnostní role učitele a pasivní přístup žáků. Málo efektivní byly zpětné vazby. V organizaci, metodách a formách práce byla negativa a pozitiva celkově téměř v rovnováze.

Také oblasti motivace a hodnocení a interakce a komunikace měly vzhledem k odlišnému přístupu jednotlivých vyučujících rozdílnou úroveň, od vysoké míry zodpovědnosti spojené s laskavostí a důsledností, přes prvky nezkušenosti s náznaky budoucího kvalitního vyučování až po formální přístup. Navštívené hodiny se vyznačovaly dobrou atmosférou, žáci nebyli stresováni. I do oblasti interakce a komunikace se promítly transmisivní metody práce, slovní aktivity učitelů převažovaly. Mluvnímu projevu žáků chyběly jasné a úplné formulace, učitelé se spokojili s heslovitými odpověďmi, zaznívala nespisovná čeština. Motivace a hodnocení i interakce a komunikace měly průměrnou úroveň.

Úroveň výuky rodinné výchovy měla citelně slabá místa, úroveň vzdělávání v občanské výchově byla průměrná. Celkově byl blok rodinné a občanské výchovy hodnocen jako průměrný.

Matematika

Sledovaná výuka na 2. stupni probíhá ve všech třídách v souladu s učebními osnovami a učebními plány zvoleného vzdělávacího programu. Nově je zaváděn, vždy v jedné třídě ročníku (v letošním školním roce VI.B), program s rozšířenou výukou matematiky. Vyučující mají zpracovány přehledné a funkční časově-tematické plány. Příprava na jednotlivé hodiny vychází z možností a podmínek školy. Ve sledovaných hodinách úzce souvisela i s osobností a zkušenostmi učitelek. V plánování a přípravě jsou negativa s pozitivy téměř v rovnováze.

Výuka je zajištěna třemi plně kvalifikovanými učitelkami, čtvrtá vyučující v současné době absoluuje kvalifikační studium. Většina hodin probíhá v učebně, která je podnětně upravena obrazovým materiálem, není však vybavena zpětným projektorem a ani žádnou audiovizuální

technikou. Didaktické pomůcky jsou většinou staršího data dodání. Za posledních deset let byl kabinet matematiky v této oblasti doplňován minimálně. Škola například postrádá kvalitní kalkulačky na práci s goniometrickými funkcemi. Žáci tudíž nemohou získat potřebné dovednosti. Počítačová učebna, přestože škola vlastní výukové programy, není dosud k výuce předmětu využívána. Podmínky výuky jsou průměrné.

Sledovaná výuka měla rozdílnou kvalitu. V promyšlených hodinách se střídaly metody frontální, skupinové a individuální práce. Žáci byli stále adresně aktivováni, všichni se účastnili vzdělávacího procesu, byli pozorní, se snahou o porozumění. V méně zdařilých hodinách probíhala frontální výuka. Vyučující se soustředila na žáka u tabule a třída byla aktivizována obecně, což vedlo k pasivitě u většiny žáků. Někteří vůbec nepracovali a navíc projevovali značnou nekázeň. Výuka byla nedostatečně podporována didaktickými pomůckami. V některých takovýchto hodinách se negativně odrazila pedagogická nezkušenost. Učitelky zařazovaly namnožené materiály, případně modely těles. Zpětný projektor a audiovizuální technika nejsou k zefektivnění výuky využívány. Metody, formy a organizace práce jsou průměrné.

Pouze v některých ze sledovaných hodin byly uplatněny pedagogické zásady uvedení cíle hodiny a závěrečného shrnutí, zopakování a upevnění zjištěných poznatků. Slabší výuka postrádala potřebnou motivaci žáků. Četnosti klasifikace žáků jsou odpovídající. Vyučující pravidelně po čtvrtletních písemných pracích provádějí analýzu chybných řešení, se kterou dále pracují. Všichni žáci mají možnost využívat konzultací, domácí úkoly jsou zadávány diferencovaně podle složitosti. V některých případech je však nižší kvalita výuky nahrazována doučováním či dalšími domácími úkoly. V motivaci a hodnocení žáků jsou negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Podle osobností a individualit jednotlivých učitelek jsou žáci vedeni k malé či rozsáhlejší komunikaci, obhajování svého zjištění, případně k vedení spolužáků. Téměř v polovině sledovaných hodin však docházelo k živelné, neřízené a ze strany vyučujících k nedostatečně zvládnuté komunikaci žáků přecházející až k neproduktivní nekázi. Interakce a komunikace učitelek s žáky jsou průměrné.

Škola již čtvrtým rokem využívá pro žáky devátých tříd k sebeevaluaci testy Kalibro. ***Sledovaná výuka je celkově průměrná.***

Blok předmětů přírodopis, přírodověda, chemie

Všem sledovaným předmětům je věnována časová dotace odpovídající schválenému učebnímu plánu. Předložené časově-tematické plány učiva korespondují s učebními osnovami zvoleného vzdělávacího programu, pamatováno je v nich i na laboratorní práce. V aktuální přípravě na výuku zjistila inspekce rezervy. Úroveň plánování a přípravy výuky je průměrná.

Z vyučujících hospitovaných předmětů pouze jedna učitelka nesplňuje kvalifikační předpoklady. Kvalita výuky tím však není snížena. Výrazným negativem všech navštívených hodin byla absence didaktické techniky (zpětný projektor, audiovizuální přístroje) i nedostatečný počet jiných učebních pomůcek zařazených do výuky. Nezbytnou, ne-li hlavní pomůckou vyučujících zůstává tabule. Pouze sporadicky je pracováno s encyklopedickou literaturou. Učebny, i přes svou čistotu, neskýtají zvláště podnětné prostředí k výuce (starší školní nábytek, na 1. stupni i chudší výzdoba žákovskými pracemi). Ne vždy jsou respektovány potřeby žáků (ojedinělé zařazení relaxační chvilky, nevětrané učebny). V podmínkách výuky byla negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Většina ze sledovaných hodin se vyznačovala jednotnou osnovou (úvodní frontálním způsobem provedené zopakování předchozího učiva, výklad nové látky, zápis). Přestože vyučující žákům náplň práce, až na výjimku, sdělily, výukové cíle jednoznačně formulovány nebyly. Zřetelné

rozdíly mezi učitelkami existují v názornosti a přiměřenosti předkládaného učiva stejně jako v důrazu na střídání činností a pestrost výuky. Aktivní skupinové učení s použitím názorných pomůcek (např. chemie v 8. ročníku) kontrastovalo se stereotypem frontální výuky (přírodopis v 6. ročníku) či s organizačním nezvládnutím a nedostatečnou instruktáží (přírodověda ve 4. ročníku). Mezipředmětové vztahy učitelky využily dvakrát. V organizaci, formách a metodách výuky byla zjištěna negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

V úvodu hodiny učitelky žáky motivují sdělením náplně práce. Využitím regionálních podmínek či zkušeností žáků se snaží získat jejich zájem o předmět. Ten pak v jejím průběhu udržují např. návazností a názorností učiva, demonstrační metodou či problémovými otázkami. Bohužel k vidění však byla i vyučovací jednotka s výrazně demotivujícími prvky (podcenění přípravy, chaotické vedení, zcela neadekvátní nadhodnocení práce žáků). Rezervy existují v užití a frekvenci pochval i klasifikace žáků (ta použita třikrát). Četnost známek v žákovských knížkách je na 2. stupni dostatečná (5 až 6), na 1. stupni, vyjma 5. ročníku, naopak nízká (pouze jedna až dvě). Oblast motivace a hodnocení má průměrnou úroveň.

Kvalita spolupráce mezi vyučujícími a žáky se ve sledovaných hodinách lišila a do značné míry se odvíjela od přístupu a náročnosti ze strany učitelek. Komunikace ve vztahu učitel - žák výrazně převažovala. I když vyučující poskytují prostor k prezentaci myšlenek, názorů i otázek, jen některé z nich vyžadují od žáků souvislejší projev a respektování dohodnutých pravidel chování. V jedné hodině zaznamenala inspekce hrubou nekázeň žáků a projevy vzájemné netolerance. V interakci a komunikaci jsou negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Úroveň výuky v bloku předmětů přírodopis, přírodověda a chemie byla průměrná.

Fyzika

Kromě povinné minimální týdenní hodinové dotace ve třídách s rozšířenou výukou tělesné výchovy je předmětu věnována náležitá pozornost zavedením třídy s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů a dále tím, že ve třídách bez rozšířené výuky je v součtu hodin od šestého do devátého ročníku fyzika posílena jednou hodinou nad stanovené minimum. Důležitost předmětu je dále zdůrazněna zavedením volitelného předmětu fyzikální praktika a činností skupiny žáků v projektu hnutí debrujařů. Vedení školy (ředitelka je okresním metodikem pro fyziku) je iniciátorem moderních trendů ve výuce předmětu (činnostní charakter, induktivní postupy, heuristická výuka...). V tematických plánech je počítáno s realizací laboratorních prací. Stanovených výukových cílů v jednotlivých hodinách bylo většinou dosaženo mimo jiné také zásluhou kvalitní přípravy učitelů. Plánování a příprava výuky měly nadprůměrnou až spíše nadprůměrnou úroveň.

Personální podmínky jsou vynikající – všechny hodiny vyučují učitelé s odbornou i pedagogickou způsobilostí. To se příznivě projevilo v úrovni odbornosti výuky. Také prostorové a materiální podmínky jsou nadstandardní. Specializovaná učebna fyziky, dobře vybavený kabinet a další materiální souvislosti (fyzikálně zaměřená výzdoba chodby, prakticky operativně umístěné pomůcky, množství žáky zhotovených pomůcek a modelů apod.) vytvářejí předpoklady pro kvalitní výuku. V úrovni pozornosti věnované psychohygienickým podmínkám existují rezervy. Negativem bylo snížení efektivity práce nevyužitím didaktické techniky (záznamy na tabuli, zadávání samostatných úkolů, zpětné vazby). Podmínky výuky byly hodnoceny jako velmi dobré.

V organizaci, formách a metodách výuky byly největší rozdíly v závislosti na přístupech jednotlivých vyučujících. Vynikající a velmi dobré hodiny (tři ze sedmi sledovaných) se vyznačovaly účinným uplatněním interaktivního modelu vyučování, vysokým podílem samostatné a praktické činnosti žáků, důrazem na systematické pěstování logické úvahy a induktivních postupů. Prioritou zde nebylo získávání faktografických údajů a dat, ale aktivní

učení a vyvozování a ověřování hypotéz. V průměrných a pouze vyhovujících hodinách převažovala naopak role učitele, ty měly transmisivní charakter. Žáci zde byli spíše objektem vzdělávacího procesu, plnili učitelem předem stanovenými postupy jednotlivé úlohy. I v těchto hodinách však převažoval, až na výjimky, vysoký podíl pozorování, vyvozování ze sledovaných či přímo žáky prováděných pokusů, měření apod. V organizaci, metodách a formách výuky byla negativa s pozitivy téměř v rovnováze.

Také do úrovně motivace se promítl výše uvedený charakter výuky. Nejúčinnější byly vazby k vyučování jako celku – obecně platné aktivní metody získávání poznatků a vědomostí společně se vstřícným přístupem učitele – koordinátora. Významným znakem většiny hodin byly vazby probírané látky k poznatkům žáků z praxe. Účinnost se lišila v závislosti na tom, zda byly zkušenosti žáků prezentovány pouze slovně, či přímo v pokusech a ukázkách. Hodnocení bylo dostatečně četné, převažoval pozitivní přístup učitelů. Rezervy spočívaly v úrovni kontroly písemných projevů žáků. Motivace a hodnocení měly průměrnou úroveň.

Výše uvedené kvalitativní rozdíly mezi jednotlivými hodinami byly zřetelné rovněž v oblasti interakce a komunikace. V moderně pojatých hodinách žáci formulovali své myšlenky, cíleně byli vedeni k rozvoji vyjadřovacích schopností. Byl vytvářen prostor pro komunikaci uvnitř skupiny, žáci vyjadřovali myšlenky svými slovy, důraz na přesnou terminologii byl kladen až při společných závěrech a formulacích. Při přenosu poznatků z učitele na žáky naopak převažovaly slovní aktivity pedagoga, žáci pouze jedním slovem doplňovali jeho formulace.

Výuka fyziky měla celkově průměrnou úroveň.

Hudební výchova

Aktuální příprava na výuku je kvalitní. Časová dotace předmětu je v souladu se schváleným učebním plánem školy. Vypracované tematické plány odpovídají učebním osnovám příslušného vzdělávacího programu. Plánování a příprava výuky mají velmi dobrou úroveň.

Hospitováno bylo v šesti hodinách. Všichni vyučující mají k výuce předmětu odbornou a pedagogickou způsobilost. Výuka předmětu probíhá v odborných pracovnách zřízených na obou stupních školy. Jejich vybavenost nábytkem a pomůckami je standardní. Každý z vyučujících používá při nácvičce nové nebo opakování již nacvičené písňe nástrojový doprovod (pianino, housle či keyboard). V různém rozsahu zařazují i další pomůcky (orffovské rytmické nástroje, audiovizuální techniku s hudebními ukázkami či videosekvencí, nakopírované texty písni, učebnice, notovou osnovu, tabuli, obrazový materiál aj.). Ve většině navštívených hodin vyučující respektovali a dodržovali psychohygienické zásady (dechová a hlasová průprava, pohybové aktivity, atd.). Společným rysem výuky předmětu je jeho relaxační zaměření. Podmínky výuky vykazují výraznou převahu pozitiv.

Charakteristickým znakem jednotlivých vyučovacích jednotek bylo, až na výjimku, činnostní vyučování se střídáním forem práce (sborový zpěv s doprovodem nebo á cappella, výrazná rytmizace, hra „na tělo“, dramatizace písňových textů, poslechové skladby, práce s učebnicí, notovou osnovou a hudebními značkami). Zvolené metodické postupy, vyjma hudební výchovy ve 2. a 9. ročníku, svou rozmanitostí zajišťovaly stálý zájem a aktivitu žáků. Návaznost učiva učitelé dodržovali především zopakováním dříve nacvičených písni i předchozího učiva a následným nácvičkem nové písňe. Velký důraz je kladen na přiblížení rozličných forem hudby a na její vnímání a prožívání. Rezervy zůstávají v bohatším využití melodických nástrojů, v zařazení sólového zpěvu či lidového dvojhlasu. V organizaci, formách a metodách výuky se vyskytují pouze drobné a formální nedostatky.

V úvodu hodiny i v jejím průběhu vyučující žáky vhodným způsobem motivují - např. sdělením náplně práce, pochvalou nebo vhodným výběrem písni i hudebních ukázek. Až na jednu hodinu pamatovali také na závěrečné zhodnocení práce žáků. Klasifikace použita nebyla. Příkladným

způsobem stimulovala žáky učitelka 1. ročníku (pestrá výuka s výraznou aktivizací). Oblast motivace a hodnocení má velmi dobrou úroveň.

Vzájemný kontakt vyučujících s žáky se, zejména na 1. stupni, vyznačuje bezprostředností a vstřícností. V některých hodinách nebyla ze strany žáků dodržována dohodnutá pravidla chování. Komunikativní dovednosti učitelů jsou na úrovni, občasné použití hovorového jazyka nemělo dopad na kvalitu výuky. Vnímáním a prožíváním hudby rozvíjejí receptivní schopnosti žáků. Poskytováním dostatečného prostoru pro vyjádření vlastních myšlenek a názorů je vedou ke spolupráci, ne vždy však je výsledek snažení adekvátní jejich vynaloženému úsilí. V interakci a komunikaci jsou negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Výuka hudební výchovy měla nadprůměrnou až spíše nadprůměrnou úroveň.

Tělesná výchova

Výuka předmětu probíhá v jedné sedmé a jedné šesté třídě podle programu s rozšířenou výukou tělesné výchovy s týdenní pětihodinovou časovou dotací, ostatní třídy disponují v souladu s učebním plánem dvěma hodinami týdně. Někteří žáci využili nabídky volitelného předmětu sportovní výchovy - v sedmé třídě v rozsahu dvou hodin týdně, v osmé a deváté s dotací jedné hodiny týdně. K výuce jsou zpracovány podrobné časově-tematické plány. Vzhledem k místně specifickým podmínkám je v plánování největší prostor věnován výuce odbíjené. Příprava na sledované hodiny byla promyšlená, většinou korespondovala s plánovanou činností. Plánování a příprava jsou na velmi dobré úrovni.

Hodiny na druhém stupni jsou zajišťovány plně kvalifikovanými učiteli. Vyučující dívek je již v důchodovém věku, nenavazuje na svoji předchozí práci, v letošním školním roce pouze vypomáhá. Vyučující chlapců vede pedagogický proces systematicky již několik let. K dispozici jsou dvě prostorné tělocvičny a venkovní hřiště. Vybavení pomůckami, tělocvičným náčiním a náradím je dostatečné a je pravidelně doplňováno. V rozvrhu je tělesná výchova nejčastěji zařazována na čtvrtou až šestou vyučovací jednotku. Podmínky výuky jsou velmi dobré.

V kvalitě hodin se odráželo dlouhodobé či krátkodobé působení učitelů na žáky. Ve skupinách chlapců byly patrné všechny atributy pravidelného vedení. Žáci jsou přesně organizováni, ve výuce nevznikají prostoje, jsou správně metodicky vedeni pomocí názorných ukázek a postupných kroků. Úroveň zvládnutého pohybu je velmi dobrá, žáci mají na co navazovat. Ve výuce dívek je evidentní nestálé, měnící se vedení. V nacvičovaných činnostech není téměř na co navazovat. Pohybově a ani organizačně nejsou zavedeny správné návyky. Většinou nejsou zvládnuty ani základní herní činnosti jednotlivce. Kvalita hodin tělesné výchovy dívek byla nižší. Metody, formy a organizace výuky jsou průměrné.

Četnost známek je přiměřená. Nevhodné je klasifikování výkonů dívek dokonce i stupněm dostatečný, aniž by byly v hodnocených disciplínách dlouhodobě kvalitně vedeny. Atmosféra ve sledovaných hodinách byla přátelská, žáci respektovali vyučující, ti se je snažili pro činnost zaujmout. Osobnosti vyučujících určují zájem o výuku, rozsah a způsob komunikace. Motivace a hodnocení žáků jsou průměrné. Komunikace a interakce vyučujících s žáky probíhá bez větších problémů a je celkově průměrná.

Ve sledované výuce byla negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Praktické činnosti

Týdenní dotace předmětu je v souladu se schválenými učebními plány. Zaměření předmětu vychází z podmínek školy (materiálních, prostorových a zejména personálních). Na prvním stupni převládá práce s papírem, kartonem, textem, přírodním materiálem. Pozitivem jsou zřetelné mezipředmětové vazby s výtvarnou výchovou. Méně je kladen důraz na gradaci náročnosti od prvního do pátého ročníku, na konstruktivní tvořivé práce či na využití školní

dílky. V šestém až devátém ročníku postrádá náplň předmětu vzhledem k minimální hodinové dotaci systematickosti. Obsahové zaměření v jednotlivých třídách šestého až osmého ročníku, snažící se zahrnout co největší rozsah doporučených témat, je roztržité a bez zabezpečení kontinuity. V osmém a devátém ročníku převažuje práce s počítačem (nepřesně používáno označení informatika) v kombinaci s dalšími okruhy. V úrovni přípravy sledovaných vyučovacích jednotek existují rozdíly. Plánování a příprava měly celkově průměrnou úroveň.

Předmětu vyučují vysokoškolsky vzdělaní učitelé bez pedagogické přípravy. Tato skutečnost se promítla pozitivně do odborné úrovně výuky, negativně však do pedagogické a didaktické stránky. Školní pozemek pro pěstitelství škola v současnosti nemá, dobře je vybavena školní kuchyňka, na průměrné úrovni je vybavení počítačové pracovny. Patnáct počítačů zapojených v síti v klasicky uspořádané třídě postačuje při nižších počtech žáků, pro početnější třídy není v učebně prostor pro alternativní činnosti. V úrovni psychohygienických podmínek, podnětnosti a estetičnosti prostředí byly mezi jednotlivými hodinami a třídami značné rozdíly. Celkově byla v podmínkách výuky pozitiva a negativa téměř v rovnováze.

Až na výjimky (např. náhradní činnost v případě chybějících pomůcek) měla výuka výrazně pracovní a praktický charakter. Převažoval frontální přístup, po motivační a organizační části většinou následovala instruktáž a vlastní práce žáků. Činností ve dvojicích či skupinách často chybělo stanovení pravidel, vznikaly prostoje. Vnitřní diferenciací v tempu či náročnosti není organizována. Na nestejně úrovni bylo pochopení pokynů, zpravidla předávaných pouze ústní formou. Z toho vyplývalo časté neefektivní opakování, dotazy žáků apod. Cennými momenty byly zařazované problémové prvky a v efektivních hodinách (zhruba polovina) vysoký podíl samostatné práce žáků. Organizace, formy a metody práce měly na prvním stupni vyšší úroveň než na druhém, celkově byly průměrné.

Motivujícími činiteli jsou na prvním stupni zhotovované výrobky, vstupní motivace je samozřejmostí (využití v praxi, říkadlo, ukázka hotového výrobku apod.). Stimulování žáků druhého stupně na základě pozitivního sebehodnocení bylo nezřetelné. Učitel průběžně žáky povzbuzuje a chválí. Opačné účinky měly momenty práce bez porozumění (odborný výklad) a méně účinné zpětné vazby (neúplná kontrola správnosti či splnění úkolu). Ve dvou třídách druhého stupně chyběla průběžná klasifikace v žákovských knížkách. V motivaci a hodnocení byla negativa s pozitivy téměř v rovnováze.

Vyučující se snažili pozitivně ovlivňovat psychosociální podmínky ve třídě. Rozdílné schopnosti pedagogů v úrovni verbální a neverbální komunikace se promítly do kvality atmosféry ve třídě. Žáci většinou respektovali pravidla komunikace, v menší části sledovaných hodin však pracovní ruch ve třídě přerostl v kontraproduktivní projevy nekázně. Částečně to bylo zapříčiněno chybnou organizací práce – nevytížením, částečně v menší schopnosti řešit konflikty konstruktivně. V úrovni mluveného slova učitelé u žáků tolerovali nedostatky. Interakce a komunikace měly celkově průměrnou úroveň.

Výuka na prvním stupni měla z pedagogického hlediska vyšší úroveň. Ve výuce praktických činností byla pozitiva a negativa téměř v rovnováze.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Kvalita výuky byla posuzována (samostatně nebo v blocích) celkem u 16 předmětů.. Mezi jednotlivými vyučujícími téhož předmětu (např. matematika, fyzika) existují v úrovni vzdělávání žáků zřetelné rozdíly. Obdobné zjištění bylo učiněno i u výuky společně (tj. v bloku) posuzovaných předmětů (např. cizí jazyky, občanská a rodinná výchova). Nejmarkantněji se tyto disproporce promítly do oblasti organizace, forem a metod práce, v jejímž hodnocení byl zaznamenán rozptyl od stupně vynikající až po stupeň nevyhovující.

Kvalita vzdělávání byla celkově průměrná.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Ředitelka školy vykonává svou funkci od 1. srpna 1998, předtím ve škole pracovala jako učitelka. Dlouhodobou koncepci (Koncepce rozvoje ZŠ J. A. Komenského Lysá nad Labem 2001 - 2006) zpracovala v roce 2001 po předcházející analýze. Je rozdělena do čtyř hlavních okruhů - Rodiče a veřejnost, Žáci, Pedagogové, Vedení školy. Postihuje všechny základní problémy výchovně-vzdělávací práce, naznačuje též vize, kam škola směřuje. Odráží se v ní nejen znalost problematiky, ale i poznatky získávané funkčním studiem ředitelky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy Praha, spoluautorstvím projektu *Heuréka* či její přednáškovou činností na tzv. atestačních kurzech MFF UK Praha (Netradiční metody ve výuce fyziky). S touto institucí byla navázána spolupráce (ve škole praktikují studenti, budoucí učitelé).

Z dlouhodobé koncepce vycházejí dva roční plány (Plán práce a Strategický plán práce na školní rok 2001-2002, detailně rozpracovaný celoroční přehled akcí do jednotlivých měsíců). Plánem krátkodobého charakteru je měsíční plán práce. Všechny jsou s konkrétními údaji, termíny, osobní zodpovědností, hodnocením a kontrolou. Jejich úroveň je velmi dobrá.

Podle vzdělávacího programu Základní škola se bude vyučovat i v dalších letech, profilace školy se postupně rozšiřuje. Ředitelka školy zpracovala učební plány v několika variantách (rozšířená výuka výtvarné výchovy v jedné ze tříd prvního stupně, rozšířená výuka tělesné výchovy a rozšířená výuka matematiky a přírodovědných předmětů v šestém ročníku).

Zaměření školy na ekologickou výchovu je rozpracováno v Plánu ekologického vzdělávání a výchovy na školní rok 2001-2002. V ekonomické oblasti jsou rovněž stanoveny priority, především opravy takřka 30 let staré budovy. V dokončené půdní vestavbě jednoho z pavilonů by měly být zřízeny byty pro učitele.

Positivní je snaha o profilaci školy, zejména v předmětech přírodovědného charakteru, a skutečnost, že na plánování se podílejí i další pedagogičtí pracovníci.

Plánování, jež vycházelo z analýzy a reálných možností, mělo velmi dobrou úroveň.

Organizování

Dvoučlenné vedení školy tvoří cílevědomou řídicí jednotku. V řídicí práci jsou zřetelné manažerské schopnosti porozumět psychice spolupracovníků, získat jejich loajalitu a účinným způsobem je vést. Příznivě se do této oblasti promítají poznatky ze studia školského managementu ředitelky školy i její zástupkyně. Kompetence pracovníků jsou vymezeny písemně zpracovanými náplněmi práce. Je ustanoveno kolegium ředitelky školy zahrnující ekonomku, výchovnou poradkyni, vedoucí vychovatelku školní družiny, tři vedoucí metodických orgánů školy a zástupce odborové organizace. Organizační struktura je přehledná, administrativním nedostatkem je nezačlenění výchovného poradce a metodika prevence do *Organizačního řádu*.

Vnitřní informační systém je účinný, informace jsou přístupné při zachování pravidel ochrany osobních údajů. Pravidla pro poskytování informací zákonným zástupcům žáků určuje několik vnitřních dokumentů (*Vnitřní směrnice o poskytování informací, Vnitřní směrnice – metodika jednání s rodiči, Vnitřní směrnice pro vyřizování stížností, Vnitřní řád pro zaměstnance*). Ve

velmi dobré informovanosti zákonných zástupců žáků byly jen ojedinělé nedostatky – chybějící záznamy klasifikace v žákovských knížkách některých předmětů.

Vedení školy bylo iniciátorem realizace mnoha nadstandardních aktivit, kterými jsou naplňovány koncepční záměry (projekty *Otevřená škola*, *Úspěšný start*, *Dokážu to*, *Lysá nad Labem – naše město*, *Raději sport než drogy*, *Klub ekologické výchovy*, *Klub SPACE MEDIA, INC.* a další). Organizovány jsou povinné kurzy plavání a lyžařský výcvik, nadstandardní jsou aktivity v zájmových činnostech či pořádání různých soutěží, exkurzí, kulturních akcí apod. Podrobný výčet uvádí veřejně přístupná *Výroční zpráva o činnosti školy*. Ta obsahuje zákonem požadované údaje a byla prokazatelně projednána v pedagogické radě školy. Kladem je neskrývání problémů (šikana, drogy, připomínky k dalšímu vzdělávání učitelů, k pracovní kázní apod.). O úspěšných snahách po participaci všech pracovníků na práci školy svědčí i začlenění výsledků dotazníkových akcí zadaných vedením školy v pedagogickém kolektivu ve formě SWOT analýzy práce školy. Při škole pracuje rodičovská organizace – SRPDŠ.

Je vedena veškerá povinná dokumentace školy, která je doplněna řadou vnitřních předpisů, pokynů a směrnic. Záznamy z jednání pedagogické rady mají vysokou vypovídající hodnotu, obsahují zpětné vazby z kontrolní činnosti. Ředitelka školy vydává podložená rozhodnutí o odkladech školní docházky, jsou vedeny protokoly o komisionálních zkouškách. Předepsaný řád školy je netradičně dělen na *Vnitřní řád pro žáky* a *Vnitřní řád pro zaměstnance*, jeho první veřejná součást tak neobsahuje vyhláškou o základní škole požadované povinnosti pracovníků školy. Z psychologického hlediska je nevhodný realizovaný postup při evidenci nedostatků v chování žáků – forma listu v třídní knize „Závažná porušení školního řádu“.

Výchovně vzdělávací proces je organizován rovněž množstvím vnitřních dokumentů. Pro druhý stupeň jsou zpracovány učební plány pro šestý až devátý ročník pro zabezpečení splnění předepsaných minimálních hodinových dotací. Ve stavbě rozvrhu hodin bylo zjištěno porušení vyhlášky o základní škole v prvních třídách tím, že v jednom dni měly obě první třídy pět hodin v jednom sledu, což se nepříznivě odráželo v únavě žáků (rozvrh byl ještě v době konání inspekce upraven). Složení volitelných a nepovinných předmětů vychází z podmínek školy (zejména personálních). Ještě ve školním roce 1999/2000 realizovaná výuka informatiky byla zrušena, dílčí náhradou bylo přesunutí výuky práce s počítačem jako součásti předmětu praktické činnosti. Skladba praktických činností na druhém stupni školy je málo systematická. Naopak systémově jsou ve škole rozmístěny počítače. Kromě patnácti počítačů v síti počítačové pracovny jsou další umístěny v pracovně „čítárna“ (připojeny na internetovou síť), ve sborovně a kabinetech, ve školní družině. Čtyři počítače slouží v řídicí a administrativní oblasti. Teprve v začátcích je využívání počítačové techniky ve výuce jednotlivých předmětů (vybavení výukovými programy je průměrné), problém spočívá spíše v úrovni počítačové gramotnosti pedagogů.

Organizační struktura odpovídá koncepčním záměrům, vedení školy zavedlo či postupně realizuje nadstandardní množství aktivit a inovačních procesů. Operativnost byla prokázána nápravou některých zjištěných nedostatků již v průběhu inspekce. Kvalitní byly nástroje operativního řízení (vnitřní směrnice, předpisy, pokyny...). Zřetelným prvkem řízení je participativní styl.

Organizování bylo celkově velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Hlavním nositelem koncepčních vizí, záměrů i jejich následné realizace je ve škole ředitelka.

Koncepční záměry svým spolupracovníkům předkládá, je pro ně svým iniciativním přístupem a osobnostními vlastnostmi příkladem. Ve vedení a motivování pracovníků převládá ze strany ředitelky i její zástupkyně demokratický styl. Obě upřednostňují osobní jednání s pracovníky. Přímé vedení jednotlivých učitelů uplatňují především při pohospitačních rozborech. Z hospitací jsou pořizovány zápisy, k nimž se vyučující mohou vyjádřit. Soustavné a systematické vedení bylo zaznamenáno především u začínajících či nekvalifikovaných učitelů s cílem urychlit jejich profesionální růst. V rozborech hodin u zkušených učitelů však převládala důvěra a byl příliš tolerován rutinní přístup. Ředitelka i zástupkyně sledovaly kvalitu žákovských sešitů, četnost domácích úkolů, užití metody a formy práce, aktivizaci dětí. Výrazně méně však využívání pomůcek a didaktické techniky. Významným pozitivním nástrojem ve vedení učitelů se stal vyučujícími zpracovávaný plán osobnostního rozvoje, obsahující např. další vzdělávání, účast na různých školských akcích, úpravy či realizaci zvolených aktivit apod. S jednotlivými učiteli ředitelka školy vždy na začátku školního roku plán projedná a na konci zhodnotí. Upřednostňuje pozitivní hodnocení. V rozborech hodin po společně uskutečněných hospitacích (školní inspektoři a ředitelka) prokázala schopnost rozeznat klady a zápory, avšak účinnost jejich rozborů byla nízká. Metodicky radila, byla vstřícná, avšak zřetelné nedostatky nepojmenovala.

Pro další vzdělávání učitelů vytvořilo vedení školy velmi dobré podmínky. Počet i různorodost akcí byly v loňském školním roce spíše nadstandardní, avšak vzdělává se pouze skupina iniciativních pedagogů. Dálkově studuje celkem pět učitelů (školský management, kvalifikační studium výchovného poradenství, dokončení a doplnění si studia), pravidelně navštěvují kurzy anglického jazyka čtyři učitelky prvního stupně. Nedostatky byly zjištěny v získávání uživatelských dovedností v práci s počítačem a využívání výukových programů v jednotlivých předmětech. Přitom byla všem učitelům dána možnost bezplatně užívat připojení na internet. Motivace ze strany vedení školy byla v této oblasti málo účinná.

Kritéria pro přidělení nadtarifních složek platu ředitelka sestavila a všichni pracovníci s nimi byli prokazatelně seznámeni. Kritéria byla stanovena v příliš obecné rovině (nejsou v nich např. zahrnuta hodnocení tematických plánů, jejichž úroveň je velmi rozdílná a následně mají vliv na závazné plnění osnov). Výše osobního ohodnocení je dostatečně diverzifikována. Pozitivní je stimulace pracovníků zapojených do řady projektů (pilotní škola *Dokážu to*, *Socrates*, *Dny pro pedagogické sbory*, *Otevřená škola* aj.).

Rozsah, účinnost a efektivita vedení a motivování pracovníků vykazovaly negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Kontrolní mechanismy

Součástí *Plánu práce školy* je i *Plán kontrolní činnosti* obsahující jeho časové a tematické rozvržení, zásady, zaměření a harmonogram hospitací i rozdělení jednotlivých kontrolních kompetencí mezi ředitelku a zástupkyni. Je průběžně aktualizován a doplňován. Systém vnitřní kontroly, na němž participují i jednotliví vyučující (a jsou o konkrétních činnostech vedením školy v předstihu informováni), mapuje prakticky všechny složky výchovně vzdělávacího procesu a zahrnuje mj. i vedení povinné dokumentace, kontrolu žákovských písemností, metodickou činnost, srovnávací testy či dodržování Pracovního řádu. V jeho naplňování, funkčnosti a efektivnosti byly registrovány některé méně závažné nedostatky. Kontroly třídních knih se dějí jedenkrát za dva týdny, třídních výkazů a katalogových listů třikrát ročně. U předložené dokumentace inspekce zjistila formální nepřesnosti v jejím vedení (záměny při označování třídy a ročníku, nesprávně používaná zkratka u zájmových útvarů, způsoby oprav - bělení, přelepy, přepisy apod.). Kontrola žákovských knížek prokázala chybějící či nedostatečnou klasifikaci u některých předmětů a rovněž chybnou a neopodstatněnou

klasifikaci žáků za nepřinesené domácí úkoly stupněm nedostatečný. Ve školním roce 2000/2001 uskutečnily ředitelka se zástupkyní celkem 90 hospitací, od září 2001 k termínu inspekce 64 hospitační návštěvy. Přehledný plán hospitací se stanovenými zásadami je rozpracován vždy na celé pololetí pro ředitelku i zástupkyni. Vedle stanoveného minimálního počtu hospitací u každého vyučujícího je v něm počítáno s četnějšími návštěvami u nově přichozích členů pedagogického sboru, u pedagogů s výchovnými problémy či u učitelů s méně kvalitní přípravou na výuku. Hospitační záznamy mají vypovídající hodnotu a jsou podkladem k následným rozborům hodin. Obsahují i datum projednání, jméno hospitovaného a jeho podpis. Výsledky kontrolní a hospitační činnosti jsou pravidelně zařazovány jako bod programu pedagogických rad, čímž je zajištěna fungující zpětná vazba v podobě analýzy i následného odstranění registrovaných nedostatků. Metodické orgány pracují neformálně, z jednání jsou pořizovány zápisy a v případě potřeby se ředitelka školy jejich schůzek zúčastňuje. Kromě zmiňovaných činností provádí vedení školy kontrolu kvality vzdělávání formou zadávání vlastních testů (český jazyk a matematika na 2. stupni - sestavují vyučující) či testů *Kalibro* (pouze pro 9. ročník) a jejich vyhodnocováním a porovnáváním.

Oblast kontrolních mechanismů měla nadprůměrnou až spíše nadprůměrnou úroveň.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ve třech ze čtyř sledovaných oblastí, tj. v plánování, organizování a v kontrolních mechanismech byla zjištěna výrazná převaha pozitiv. Oblast vedení a motivování měla průměrnou úroveň.

Podmínky vzdělávání byly celkově velmi dobré.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU VZHLEDEM K ÚČELU JEJICH POSKYTNUTÍ A VZHLEDEM K UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Kontrola využití finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu byla zaměřena na kalendářní rok 2000.

Hodnocení efektivity čerpání NIV

Škola obdržela ze státního rozpočtu (dále jen SR) příspěvek na činnost ve výši 8.230.000,-- Kč, z toho na platy 5.835.000,-- Kč, ostatní platby za provedenou práci (OPPP) 20.000,-- Kč, zákonné odvody 2.159.000,-- Kč a ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) 215.200,-- Kč. Celkovým hospodařením dosáhla kladného hospodářského výsledku 18.197,24 Kč. V předloženém vyúčtování příspěvku ze SR uvedla chybně příspěvek rodičů za pracovní sešity, který zkreslil hospodářský výsledek vytvořený ze SR uvedený ve vyúčtování ve výši 1.593,17 Kč. Ve skutečnosti podle rozboru hospodaření se státními prostředky vytvořila záporný hospodářský výsledek 8.837,90 Kč. Vykazovaná ztráta byla uhrazena z výše zmíněných příspěvků rodičů na pracovní sešity.

Podle závěrečných účetních výkazů organizace činily celkové provozní náklady hlavní činnosti ve sledovaném období 10.384.015,45 Kč. Podíl příspěvku ze SR na celkových neinvestičních nákladech organizace v roce 2000 činil 79,3 %.

Účetnictví bylo zpracováno na PC v souladu s vydaným účtovým rozvrhem (s podrobným analytickým členěním účtů), směrnici a účtovou osnovou platnou od 1. 1. 2000. Při náhodné kontrole bylo zjištěno, že škola chybně zaúčtovala vstupné žáků na divadelní představení, účast zaměstnanců na školení a úhradu za povinné pojistné při úrazu a nemoci z povolání

zaměstnanců.

Na základě zřizovací listiny škola provozovala hospodářskou činnost, která byla účtována odděleně od hlavní činnosti dle samostatné směrnice platné od 1. 1. 2000. V roce 2000 byl vydán příkaz ředitelky k provedení inventarizace majetku ke dni 30. listopadu. K provedení uzávěrky za rok 2000 měla organizace vypracovaný harmonogram prací.

Hodnocení efektivity čerpání mzdových prostředků

Kromě mzdových prostředků ze státního rozpočtu (prostředky na platy a OPPP) škola ještě použila pro odměňování svých zaměstnanců prostředků fondu odměn ve výši 5.000,-- Kč. Závazné ukazatele mzdové regulace, tj. limit zaměstnanců, limit na platy a limit OPPP, byly dodrženy. Dle Výkazu Škol (MŠMT) P1-04 o pracovnících a vyplacených mzdových prostředcích, který byl zpracován jak za jednotlivé součásti, tak i za organizaci, škola v roce 2000 zaměstnávala celkem 40,410 průměrných přepočtených pracovníků, z toho 31,662 pedagogických a 8,748 nepedagogických. Údaje o čerpání mzdových prostředků uvedených v citovaném výkaze souhlasí s údaji v účetnictví.

Osobní spisy zaměstnanců jsou vedeny přehledně, odděleně personální a mzdová agenda. V roce 2000 bylo uzavřeno šest dohod o provedení práce. Odměny za vykonanou práci podle sjednaných podmínek uvedených v dohodách byly vyplaceny z prostředků státního rozpočtu. Tři z nich svým charakterem (dlouhotrvající a stále se opakující stejná činnost-úkol) odpovídají dohodám o pracovní činnosti.

Pro přiznání nenárokových složek platu ředitelka školy vypracovala kritéria, s nimiž seznámila všechny zaměstnance. Výše osobního příplatku byla stanovena písemně, vždy na pololetí školního roku. Mimořádné odměny byly vypláceny za činnosti nad rámec pracovních povinností. Výplata dalšího platu byla kontrolována za měsíc listopad 2000, nebylo shledáno porušení nařízení vlády.

Příplatky za třídnictví byly stanoveny v jednotné výši pro všechny třídní učitele, bez přihlídnutí k celkovému počtu žáků ve třídě, integrovaných zdravotně postižených žáků, žáků se specifickými poruchami chování a učení. Při namátkové kontrole zařazování pracovníků do platových tříd a stupňů nebylo zjištěno porušení obecně platných předpisů.

S prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP) bylo ve sledovaném období hospodařeno dle Kolektivní smlouvy pro rok 2000 a Plánu čerpání FKSP na rok 2000. Prostředky však nejsou uloženy na samostatném účtu u peněžního ústavu, ale na běžném účtu spolu s ostatními provozními prostředky. Výše povinného přidělu odpovídá 2 % skutečně vyplacených mezd. Z FKSP byly na základě žádosti a písemné smlouvy poskytovány bezúročné půjčky zaměstnancům. O jejich poskytnutí i splátkách bylo správně účtováno a zůstatky nesplacených půjček byly inventarizovány.

Hodnocení efektivity čerpání ONIV

Podle rozpisu rozpočtu k 30. 4. 2000 škola obdržela finanční prostředky na ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) pro 478 žáků ve výši 215.200,-- Kč ze státního rozpočtu, což představuje cca 450,-- Kč na žáka. Během roku nebyla provedena žádná rozpočtová opatření, závazný limit na ONIV se do konce kalendářního roku nezměnil. Na žáky s poruchami učení uvedené ve Výkazu o základní škole V3 - 01 s požadavkem na zvýšené výdaje pro 50 žáků ve školním roce 1999/2000 a 61 žáků ve školním roce 2000/2001 nebyly prostředky přiděleny.

Z Výkazu zisku a ztráty Úč ROPO 4-02 sestaveného k 31. 12. 2000, účetní knihy za rok 2000 a předložených účetních dokladů za sledované období bylo zjištěno, že škola ve skutečnosti vyčísnila náklady ve výši 223.666,90 Kč, což představuje překročení limitu ONIV o 8.466,90 Kč. Tento rozdíl pokryla škola z ostatních mimorozpočtových zdrojů.

Z přidělených prostředků škola nakoupila učebnice, učební texty, učební pomůcky, knihy a časopisy v celkové výši 146.694,90 Kč (tj. cca 307,-- Kč na žáka). V rámci učebních pomůcek byly pořízeny 2 počítače za velmi výhodnou cenu. Původně byly používány v učebně informatiky, v současné době po zakoupení zcela nových počítačů do této učebny jsou pro svou technickou zastaralost již nevyhovující. Proto byly umístěny do pracoven pedagogických pracovníků k jejich dalšímu využití. Z finančního normativu na žáka byly poskytnuty žákům prvních ročníků základní školní potřeby ve výši nepřesahující 200,-- Kč. Škola uhradila náklady spojené s povinnou výukou plavání pro žáky 2. a 3. ročníků podle uzavřené smlouvy ve výši 18.620,-- Kč. Na semináře, školení a vzdělávání použila škola pro všechny zaměstnance celkem 52.896,-- Kč. Z toho na další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) činily náklady 39.538,-- Kč, což představuje cca 83,-- Kč na žáka. Podle vydané Směrnice o cestovním, čj. 6/00-01, která je v souladu s platnou legislativou v roce 2000, vyplatila škola zaměstnancům celkem 5.456,-- Kč. Jednalo se především o služební cesty spojené s dopravou na vzdělávací akce. V souladu s platebním kalendářem uvedeným ve smlouvě a platným právním předpisem byly provedeny úhrady povinného úrazového pojistného v celkové výši 17.856,-- Kč. Podle vnitropodnikové směrnice o poskytování osobních ochranných pracovních pomůcek a záznamů v osobních listech jednotlivých zaměstnanců byly vydávány pomůcky v souladu s platnou vyhláškou, která stanoví rozsah a bližší podmínky.

Hodnocení efektivity čerpání účelových prostředků

V kontrolovaném roce 2000 škole nebyly přiděleny účelové prostředky.

Hodnocení výroční zprávy o hospodaření školy

Výroční zpráva o hospodaření za rok 2000 je součástí Výroční zprávy Základní školy J. A. Komenského Lysá nad Labem za školní rok 2000/2001. Obsahuje příjmy a výdaje v předepsaném členění, údaje o dosažené kvalifikaci, pedagogické způsobilosti a zápočtu let praxe zaměstnanců školy, kopie protokolů o kontrolách provedených Okresní správou sociálního zabezpečení Nymburk v roce 2000 a povinné účetní výkazy. Zároveň však postrádá vyúčtování státní dotace za rok 2000.

Hodnocení efektivity využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem k učebním dokumentům

Kontrolou nebylo zjištěno neefektivní vynakládání prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Výchovné poradenství

Výchovné poradenství zajišťuje již třetím rokem vyučující druhého stupně, která v současné době navštěvuje kvalifikační studium. V předepsaném rozsahu má pro svoji činnost snížen pracovní úvazek. Pro styk s veřejností má stanoveny pravidelné úřední hodiny. Ve své činnosti se řídí podrobným ročním plánem. Ve vestibulu školy jsou k dispozici dvě nástěnky, z nichž jedna slouží k prezentaci nabídek další profesní orientace žáků a druhá ke zveřejnění odpovědí reagujících na problémy žáků získané pomocí schránky důvěry. Nabídka služeb výchovného poradenství rodičům je okrajově prezentována ve Školním zpravodaji, dále nijak významně.

Výchovná poradkyně se spolu s několika dalšími vyučujícími přímo podílí na pravidelně organizované reedukaci vývojových poruch diagnostikovaných žáků. Ve čtvrtých a pátých třídách formou mikrotříd, u ostatních žáků individuálně. Dle jejího sdělení škola disponuje dostatečným počtem kompenzačních pomůcek. Osobní dokumentace žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a chování /dále SPUCH/ je pečlivě vedena. Zaznamenávají jsou i případné problémy žáků a jejich projednání s rodiči. Klasifikace a četné poznámky v žákovských knížkách často u žáků s SPUCH svědčí o nedostatečném pochopení vývojových poruch některými vyučujícími a o nedostatečné osvětové práci výchovné poradkyně mezi kolegy. Výchovná poradkyně spolupracuje se školním metodikem prevence.

V úrovni služeb výchovného poradenství jsou negativa s pozitivy téměř v rovnováze.

Školní družina

Čtyři oddělení školní družiny navštěvuje 98 dětí 1. - 5. ročníku. Ranní provoz začíná v 6. 15, odpolední končí v 16.00 hod. Všechny čtyři vychovatelky splňují požadované kvalifikační předpoklady. Prostorové a materiální podmínky pro činnost jsou velmi dobré - každé oddělení má svou moderně zařízenou klubovnu s dostatkem hraček a pomůcek, k dispozici jsou i další prostory školy (např. tělocvična, školní hřiště a zahrada). Těžiště práce spočívá v estetické, sportovní a pracovní činnosti, jak vyplývá z podrobně zpracovaného Plánu práce na školní rok 2001/2002. Časté jsou i výlety do okolních měst. V rámci školní družiny pracují zájmové kroužky (výtvarný, anglického jazyka, pohybových her a kroužek pro dívky).

Ředitelka školy řídí činnost školní družiny v intencích vyhlášky MŠMT ČR č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech.

Ve výchovně vzdělávací činnosti školní družiny výrazně převažují pozitivní.

Hodnocení minimálního preventivního programu

Minimální preventivní program byl sestaven v souladu s pokynem MŠMT ČR čj. 16557/96-22. Má velmi dobrou vypovídající hodnotu. Účinnost je podpořena dvěma nástěnkami, informačními materiály pro rodiče i žáky, testem určeným pro žáky šestého až devátého ročníku, a nakonec projekty volnočasových aktivit žáků *Otevřená škola a Raději sport než drogy*. Školní metodik prevence spolupracuje s příslušnými lektory, odborem péče o dítě při okresním úřadě a s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Úroveň minimálního preventivního programu je velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina Základní školy J. A. Komenského Lysá nad Labem
- Povinná dokumentace škol dle § 38a odst. 1 písm. a, b, d - 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů
- Výroční zpráva o činnosti za školní rok 2000/2001
- Inspekční zpráva čj. K-03-06/9798-01Kou
- Učební plán a učební osnovy vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16 847/96-2 včetně úprav a doplňků čj. 25 018/98-22
- Podkladová inspekční dokumentace včetně hospitačních záznamů

- Koncepce rozvoje ZŠ J. A. Komenského Lysá nad Labem 2001 - 2006
- Plán práce, Plán kontrolní činnosti a Strategický plán práce na školní rok 2001 - 2002
- Plán ekologického vzdělávání a výchova na školní rok 2001 - 2002
- Organizační řád, Vnitřní řád pro žáky, Vnitřní řád pro zaměstnance
- Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení čj. 14 269/2001-26
- Vnitřní směrnice o poskytování informací, o metodice jednání s rodiči, o vyřizování stížností, o vedení povinné dokumentace
- Výsledky testování devátých tříd programem KALIBRO
- Projekty *Otevřená škola, Dokážu to, Úspěšný start, Lysá nad Labem - naše město, Raději sport než drogy, Klub ekologické výchovy*
- Kritéria pro přidělení osobního ohodnocení všem zaměstnancům školy
- Kolektivní smlouva ze dne 12. 1. 2000 uzavřená mezi ZO ČMOS a školou na rok 2000.

ZÁVĚR

Průběh vzdělávání

Úroveň vzdělávání byla sledována zejména prostřednictvím uskutečněných 75 hospitací členy inspekčního týmu.

Ve výuce hudební výchovy výrazně převažovala pozitiva. Kvalita vzdělávání v českém jazyce, matematice, cizích jazycích, bloku společenských věd (dějepis, vlastivěda), občanské a rodinné výchově, bloku přírodovědných předmětů (přírodopis, přírodověda, chemie), fyzice, tělesné výchově i praktických činnostech byla průměrná.

Společným rysem výuky u většiny hospitovaných předmětů jsou až propastné rozdíly v její úrovni, dané osobnostními a profesionálními předpoklady jednotlivých vyučujících. Tato disproporce se nejvíce dotýká oblasti organizace, forem a metod práce.

V kvalitě vzdělávání byla celkově negativa a pozitiva téměř v rovnováze.

Podmínky vzdělávání

Pozitivem v plánování jsou spoluúčast ostatních pedagogických pracovníků na jeho tvorbě i naplňování a dále profilace školy. Plánování je velmi dobré. Vedení školy zavedlo či postupně realizuje nadstandardní počet aktivit a inovačních procesů. Zřetelným prvkem organizování je participativní styl při použití kvalitních nástrojů řízení. V organizování výrazně převažují pozitiva. Vedení a motivování vykazuje negativa a pozitiva téměř v rovnováze. Systém vnitřní kontroly vychází z komplexně pojatého plánu kontrolní činnosti a mapuje všechny složky výchovně-vzdělávacího procesu. Je plně funkční a efektivní, s pouze drobnými a formálními nedostatky.

Do podmínek vzdělávání se promítá koncepční, promyšlená a kvalitní práce ředitelky školy, její nápaditost, propagace nových, moderních stylů výuky i množství aktivit.

Podmínky vzdělávání byly hodnoceny jako velmi dobré.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Ing. Jaroslav Kindl
Členové týmu	Mgr. Eva Grušová
	Mgr. Jaroslav Černý
	Mgr. Karel Kumstýř
	Mgr. František Kvasnička
Další zaměstnanci ČŠI	Jana Jungerová Marie Albrechtová Ing. Dana Drlíková Ludmila Vacková	

V Mladé Boleslavi dne 29. ledna 2002

Příloha: Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. února 2002

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Vlasta Karásková

.....
podpis

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání	Podpis příjemce nebo čj.
---------	------------------------	--------------------------

	inspekční zprávy	jednacího protokolu ČŠI
KÚ Středočeského kraje, odbor školství, mládeže a sportu	18. 2. 2002	03424/02-5143
Město Lysá n/Labem, okr. Nymburk	18. 2. 2002	03425/02-5143

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.